

Patofiziologija

V. IZDANJE (prezentacija knjige)

U četvrtak, 7. studenoga 2002., u velikoj dvorani "Miroslav Čačković" Medicinskog fakulteta u Zagrebu održana je svečana promocija petog izdanja udžbenika "Patofiziologija". Presentaciji su prisustvovali brojni ugledni predstavnici znanstvenih krugova među kojima i predsjednik HAZU akademik Ivo Padovan, a sa sveučilišne strane svakako treba izdvojiti rektoricu Sveučilišta u Zagrebu profesoricu Jasnu Mencer te dekana Medicinskog fakulteta u Zagrebu profesora Borisa Labara, koji su oboje tom prilikom održali prigodan govor pohvalno se izrazivši i o autorima i o samom udžbeniku.

Nastava iz patofiziologije na Medicinskom fakultetu u Zagrebu održava se još od akademske godine 1919/1920. kada je prva generacija studenata toga fakulteta dospjela do treće godine. Ipak najvažniju ulogu u razvoju patofiziologije u Hrvatskoj ima profesor Pavle Sokolić na čija se izvanredna klinička i nastavna i eksperimentalna postignuća, u akademskim medicinskim krugovima i danas gleda s naglašenim poštovanjem. Profesora Sokolića sjećaju se generacije liječnika kao klasičnog erudita i korifeja biomedicinske edukacije, dijagnostike i vladanja znanjima. Njegova se djela toga dana u svom govoru dotakao akademik Ivo Padovan, istaknuvši s ponosom da je bio demonstrator kod profesora Sokolića. Govoriti o patofiziologiji, a ne spomenuti toga marljivog znanstvenika praktički je nemoguće, stoga i ne čudi što je svih pet izdanja ovog udžbenika posvećeno upravo njemu, premda ga mnogi autori ove knjige nisu imali prilike upoznati.

Ovo izdanje nastavak je dugogodišnjeg rada koji je počeo 1988. izlaskom prvog izdanja. Otada su izašla još tri izdanja ovoga udžbenika (1990., 1995., 1998.) koja su, kako gospođa Anda Rajič iz izdavačke kuće "Medicinska naklada" s ponosom ističe, prodana do posljednjeg primjerka u ukupnoj nakladi od 12 000 te da je ovo izdanje značajan korak naprijed s obzirom na to da se odlikuje novim grafičkim izgledom i rješenjima, dvobojnim tiskom i visokom tehničkom kvalitetom.

Novost u najnovijem izdanju jest promjena u uredničkom timu kojemu se uz akademika Stjepana Gamulina i profesora Matka Marušića, koji su bili urednici prethodnih četiriju izdanja (prvih triju uz akademika Slavka Krvavicu), sada pridodao profesor Zdenko Kovač prisutan već u prijašnjim izdanjima kao autor.

O udžbeniku su toga dana govorili mnogi. Profesor Nijaz Hadžić, kao recenzent svih dosadašnjih izdanja, možda i najpoznavaniji za takvu tvrdnju, istaknuo je da je ovo izdanje 50% promijenjeno u odnosu na prvo, što prati dinamiku

promjene građe. Profesor Filip Čulo, također recenzent, nazvao je ovo izdanje najboljom knjigom hrvatskih autora na području biomedicinskih znanosti posebno istaknuvši kako su neka područja, primjerice upala i stres, prvi put jasno i točno objašnjena.

Nakon recenzenata riječ su dobili urednici. Profesor Matko Marušić je na sebi svojstven, duhovit način, govorio o izrazitoj vrijednosti koju ovaj udžbenik nosi s obzirom na biomedicinske pojmove, tvorbu riječi i pravopisna rješenja. U ovom udžbeniku korišten je "Pravopis hrvatskog jezika" Babić - Finka - Moguš (V. izdanje - Školska knjiga 2002.). Profesor Zdenko Kovač osvrnuo se na veliki porast informacija u medicini te na problem prilagođivanja takve količine informacija potrebama studenta medicine kao budućeg liječnika. Treći član uredničkog tima akademik Stjepan Gamulin odgovorom na tri pitanja pokušao je dodatno približiti ulogu patofiziologije kao kolegija i ovog udžbenika u medicinskom obrazovanju:

- Kakva je uloga patofiziologije kao predmeta u programu studija medicine?

"Još od vremena profesora Sokolića patofiziologija je usmjerena prema integraciji relevantnih znanja od razine molekularnih poremećaja pa sve do kliničkih očitovanja bolesti. Upravo su u tom duhu pisana sva prethodna pa tako i ovo izdanje, a takva je koncepcija postalo europskim trendom. Zagrebačka škola medicine njeguje

Slika 1. Prof. dr. Pavle Sokolić - korifej biomedicinske edukacije kome je posvećeno svih pet izdanja

Slika 2. Tim Katedre za patofiziologiju u vrijeme kada ju je vodio prof. Pavle Sokolić

patofiziologiju kao središnji integrativni kolegij na prijelazu pretkliničke i kliničke nastave sa snažnim utjecajem na dodiplomskoj i poslijediplomskoj razini. Svojom svježinom i pravodobnošću osuvremenjivanja udžbenik se nametnuo kao nezaobilazna knjiga medicine.”

• Kako očekujete da će studenti, s obzirom na izraziti porast količine novih spoznaja, uspjeti svladati gradivo?

”Potrebno je znati da je Katedra za patofiziologiju razvila poseban didaktički model problemskih seminara, koji su prihvatili i studenti i nastavnici kao uspješnu metodu učenja. Studijska je građa dana uzajamno povezanim dijelovima, a student je rješavanjem problemskog seminaara stavljen u aktivnu ulogu. Svaki je problemski seminar strukturiran tako da omogućuje sagledavanje problema od djelovanja etiološkog čimbenika, preko patogenetskih mehanizama od temeljnih molekularnih poremećaja pa sve do kliničkog očitovanja. Pri tome se posebna pažnja posvećuje integraciji znanja, vertikalnoj od makromolekularne do organizmične razine i horizontalnoj, jer se izučavaju istovremeni poremećaji u više funkcijskih sustava.”

• Kakav je odnos Katedre za patofiziologiju prema drugim granama medicine s obzirom na to da se i unutar njih susreće patofiziološko tumačenje pojedinih problema?

”Kao što je nastava patofiziologa tako je i nastavna baza usmjerena prema integrativnom pristupu koji premošćuje klinički i bazični pristup. Klinički rad, primarno usmjeren liječenju, ima sklonost zanemariti temeljni cilj znanosti odnosno otkrivanje znanstvene istine o pojedinim patobiološkim procesima. S druge strane, temeljna je znanost sklona zanemarivanju kliničkih relevantnosti. Upravo je zato nastavna baza patofiziologije sazdana od kliničkog, eksperimentalno-laboratorijskog i nastavnog dijela, a u svrhu premošćivanja dihotomije prisutne u medicini.”

Od tehničkih podataka vrijedi istaknuti da je udžbenik sastavljen od 35 poglavlja od kojih dva uvodna studenta suočavaju s osnovnim patofiziološkim pojmovima i mehanizmima koji su bitni studentu u njegovu daljnjem izučavanju ispitnoga gradiva. Sljedećih 19 poglavlja obrađuje opće poremećaje funkcije organizma, odnosno patofiziološke pojave koje se mogu sresti u mnogim patološkim stanjima neovisno o etiološkom čimbeniku, a upravo se etiološkim čimbenicima bave sljedeća tri poglavlja. U posljednjih 11 poglavlja obrađeni su patofiziološki procesi koji se pojavljuju u sklopu poremećaja funkcije pojedinih organa.

Udžbenik je plod rada 80 autora i sadržava 1025 stranica od kojih gotovo 1/4 otpada na tablično-slikovne prikaze. Upravo je količina tablica i slika bitno povećana (gotovo 25%) u odnosu na prethodno izdanje, dok je količina ”golog teksta” smanjena za 3%.

Na kraju treba reći da je Katedra za patofiziologiju iznimno ponosna na najnovije izdanje udžbenika, kojemu je odobrena uporaba na Sveučilištu u Zagrebu (Manualia universitatis studiorum Zagrebiensis) te da je prva generacija studenata koji su učili po ovoj knjizi već imala priliku polagati ispit. Nadamo se da će im udžbenik pomoći i u toj zadaći i u svladavanju gradiva drugih predmeta te u njihovu kasnijem profesionalnom usavršavanju.

Tomislav Letilović, znanstveni novak